

OBRAZLOŽENJE

PRIJEDLOG UREDBE O UTVRĐIVANJU LOKACIJA MJERNIH POSTAJA U DRŽAVNOJ MREŽI ZA TRAJNO PRAĆENJE KVALITETE ZRAKA I POPISA MJERNIH MJESTA KOJA SE KORISTE ZA UZAJAMNU RAZMJENU INFORMACIJA I IZVJEŠĆIVANJA O KVALITETI ZRAKA

Sukladno članku 19. stavku 5. i članku 27. stavku 3. Zakona o zaštiti zraka (Narodne novine, br. 130/2011) dana je ovlast Vladi Republike Hrvatske da donese Uredbu kojom će se utvrditi lokacije mjernih postaja u državnoj mreži za praćenje kvalitete zraka i definirati popis mjernih mjesta u mreži za uzajamnu razmjenu informacija i izvješćivanje o kvaliteti zraka s Europskom komisijom.

Prijedlog lokacija mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka dan je u Planu zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2013. do 2017. godine, koji je usvojen na sjednici Vlade održanoj 14. studenoga 2013. godine (Narodne novine, broj 139/2013).

Ovom se Uredbom utvrđuju lokacije mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka u zonama i aglomeracijama na teritoriju Republike Hrvatske. Zone i aglomeracije utvrđene su novom Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju Republike Hrvatske. Uredbom se također utvrđuje i popis mjernih mjesta za praćenje koncentracija sumporovog dioksida, dušikovog dioksida i dušikovitih oksida, lebdećih čestica (PM₁₀ i PM_{2,5}), benzena, prizemnog ozona i prekursora ozona, arsena, kadmija, žive, nikla, benzo(a)pirena i drugih policikličkih aromatskih ugljikovodika u zraku koji će se koristiti u mreži za razmjenu podataka i izvješćivanja o kvaliteti zraka s Europskom komisijom.

Kao stručne podloge za pripremu prijedloga popisa lokacija mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka korišteni su dokumenti koje je Državni hidrometeorološki zavod izradio u 2012. godini u skladu s odredbama Direktive 2008/50/EZ i to:

- „Ocjena kvalitete zraka na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju 2006.-2010. godine prema EU Direktivi 2008/50/EZ“ koja sadrži analizu i ocjenu kvalitete zraka na području Republike Hrvatske u razdoblju od 2006. – 2010. godine,
- „Analiza mikrolokacija i mjerne opreme mjernih postaja za mjerenje kvalitete zraka“, te
- „Prijedlog mreže za praćenje kvalitete zraka u Republici Hrvatskoj prema zahtjevima Direktiva 2008/50/EZ i 2004/107/EZ“.

Također je kao dodatna stručna podloga korišten i dokument „Procjena kakvoće zraka na teritoriju države i primjena dodatka XIV. nove direktive o kakvoći zraka i čistom zraku za Europu 2008/50/EZ“ Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada koji je izrađen radi izrade programa mjerenja koncentracija lebdećih čestica PM_{2,5} s ciljem određivanja pokazatelja prosječne izloženosti (PPI) i ostvarenja ciljanog smanjenja izloženosti na nacionalnoj razini u odnosu na isti.

Ocjena je izrađena na osnovi raspoloživih podataka mjerenja sa mjernih postaja Državne mreže za praćenje kvalitete zraka, podataka mjerenja sa automatskih mjernih postaja mreža za praćenje kvalitete zraka lokalne i područne (regionalne) samouprave, podataka mjerenja kemijskog sastava oborine na postajama mjerne mreže Državnog hidrometeorološkog zavoda

te podataka proračuna koncentracija onečišćujućih tvari i njihovog taloženja za područje Republike Hrvatske, dobiveni primjenom regionalnih i lokalnih modela za proračun prijenosa i taloženja onečišćujućih tvari na području Europe (EMEP program LRTAP konvencije). Dodatne analize, kao i analize rezultata modeliranja rasprostiranja i taloženja onečišćujućih tvari sukladno zahtjevima Direktive 2008/50/EZ provedene su s ciljem stjecanja što potpunije slike o stanju kvalitete zraka i na područjima gdje se mjerenja ne provode.

Procjena kvalitete zraka na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske daje se za zone i aglomeracije svakih pet godina na temelju mjerenja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka.

Pravilnikom o praćenju kvalitete zraka (Narodne novine, broj 3/2013) propisani su kriteriji za:

- odabir lokacije u zonama i aglomeracijama,
- mjerila za određivanje minimalnog broja mjernih mjesta za praćenje onečišćujućih tvari u zraku (prometna, industrijska, gradska, gradska pozadinska, ruralna pozadinska), te
- posebna klasifikacija za ozon (gradska, prigradska, ruralna i ruralna pozadinska).

Pravilnikom se također propisuje utvrđivanje gradsko-pozadinskog mjernog mjesta za mjerenje koncentracija lebdećih čestica PM_{2,5} radi određivanja pokazatelja prosječne izloženosti (PPI) i ostvarenja ciljanog smanjenja izloženosti na nacionalnoj razini u odnosu na isti.

Nastavno na navedene dokumente, prijedlogom ove Uredbe se, u odnosu na važeću Uredbu o utvrđivanju lokacija postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kakvoće zraka (Narodne novine, broj 4/2002), povećava broj mjernih postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kvalitete zraka te se također predlaže i popis mjernih mjesta koja će se koristiti za uzajamnu razmjenu informacija i izvješćivanja o kvaliteti zraka s Europskom Komisijom, a nisu sastavni dio državne mreže.

Prijedlog nove državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka u Republici Hrvatskoj sastoji se od 27 stalnih mjernih postaja u 5 zona i 4 aglomeracije kako slijedi:

- zadržavanje 19 postojećih mjernih postaja (Kopački Rit, Desinić, Bilogora, Slavonski Brod-1, Sisak-1, Kutina-1, Plitvička Jezera, Parg, Višnjan, Polača-Ravni Kotari, Vela straža-Dugi Otok, Hum-otok Vis, Opuzen-Delta Neretve, Žarkovica-Dubrovnik, Zagreb-1, Zagreb-2, Zagreb-3, Osijek-1 i Rijeka-2),
- uspostava 8 novih mjernih postaja (Varaždin, Slavonski Brod-2, Karlovac, Omišalj (otok Krk, Split-2, mjerenje za potrebe određivanja pokazatelja prosječne izloženosti PPI PM_{2,5}: Zagreb, Split i Osijek).

Postojeće mjerne postaje državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka Rijeka-1 i Zavižan više nisu dio iste i prestaju s radom.

Uredbom se određuje rok izgradnje novih mjernih postaja do 31. prosinca 2016. godine. Izgradnja novih postaja, kao i modernizacija postojećih planira se realizirati sredstvima iz strukturnih fondova EU putem projekta „Modernizacija i nadogradnja državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka u Republici Hrvatskoj“. Procijenjena vrijednost projekta je 136 milijuna kuna (18 milijuna eura).

Predloženi popis mjernih mjesta u zonama i aglomeracijama koja će se koristiti za uzajamnu razmjenu informacija i izvješćivanja o kvaliteti zraka s Europskom komisijom sastoji se od ukupno 21 mjernog mjesta od kojih je:

- 16 mjernih mjesta na lokacijama mjernih postaja iz državne mreže, i
- 5 mjernih mjesta na lokacijama mjernih postaja koje nisu dio državne mreže (Fižela-Pula, Velika Gorica, Split-1, Kaštel Šućurac i Zagreb-Ksaverska cesta).

Uredbom je predloženo 5 mjernih mjesta na lokacijama mjernih postaja koje nisu dio državne mreže za trajno praćenje kvalitete zraka iz razloga što mjerna mjesta iz mreže za uzajamnu razmjenu informacija i izvješćivanja ne moraju nužno biti na lokacijama mjernih postaja iz državne mreže, te također i iz razloga uštede potrebnih financijskih sredstava za gradnju i opremanje novih mjernih postaja koje bi na tim lokacijama služile za provedbu mjerenja.

Stupanjem na snagu nove Uredbe prestaje važiti Uredba o utvrđivanju lokacija postaja u državnoj mreži za trajno praćenje kakvoće zraka (Narodne novine, broj 4/2002).

Odredbe prijedloga ove Uredbe u skladu su s odredbama sljedećih direktiva Europske unije:

- Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu (SL L 152, 11.6.2008.),
- Direktiva 2004/107/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. koja se odnosi na arsen, kadmij, živu, nikal i policikličke aromatske ugljikovodike u vanjskome zraku (SL L 23, 26.1.2005.).